

Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

MIR

Glasilno koroških Slovencev

Velja

za celo leto 4 krome.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvu lista »Mir« v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Leto XXXI.

Celovec, 2. listopada 1912.

Št. 44.

Zmagoviti Jugoslovani na Balkanu.

Vsa Evropa zre na Balkan in dan za dnevom pričakuje nestrpno novih poročil s krvavih bojišč na Balkanu. Zmagoslavni poročil Bolgarov, Srbov, Črnogorcev in Grkov pa ne sprejema vsa Evropa z enakimi čustvi. Vsi narodi so polni navdušenja za jugoslovanske vojake in ne najdejo besed, da proslavijo jugoslovanske junake, ki z nepopisno hrabrostjo in velikanskim navdušenjem hitijo od zmage do zmage proti poltisočletnemu sovražniku Turčinu; le diplomati raznih držav, katere bi si sicer rade med sabo razdelile Turčijo, ki pa zavidajo balkanskim državam, da bi si svojo nekdanjo posest poiskale, in del Nemcev, pred vsem nemško judovsko časopisje v Avstriji in v Nemčiji, kažejo čisto odkrito svojo slabo voljo nad tem, da po Jugoslovanih zmaguje krščanski križ nad turškim polmesečem. To pa seveda iz golega sovraštva do Jugoslovancev. Nemci, ki so jih pred premnogimi turškimi upadi varovali Slovenci in Hrvati, lahko simpatizirajo s Turki; toda Slovenci, ki so na lastnem narodnem telesu izkušali turške grozovitosti, da je še dandanes v ustih vsakega Slovana beseda »Turek« nekaj groznega, se iz celega srca veselijo zmag krščanskih Jugoslovancev. Konec mora biti enkrat turškim moritvam v Makedoniji, konec turškim požigom, konec grozovitostim, ki jih Turki nad makedonskimi Bolgari, Srbi, Grki in katoliškimi Albanci uganjajo še danes ravnotako, kakor so jih nad Slovenci v tistih časih, ko so turške vojske pustošile slovensko zemljo. Velika ljubezen do zaslužjenih bratov v Makedoniji, hrepenenje po osvobojenju tlačanih krščanskih narodov na Turškem, želja po zmagi krščanstva nad mohamedanizmom je porinila balkanskim narodom v roke handžar in puško, da navelijo na Turke, ki niso marali izvesti v Makedoniji obljubljenih reform. Le iz tega je mogoče razlagati navdušenje krščanskih vojsk, ko gredo nad turške armade in jih v pravem pomenu besede pomandrajajo. Balkanske krščanske države dobro vedo, da bi

Turki v Makedoniji nikdar ne izvedli reform, kakor se je izrazil bolgarski nadškof Metodij Kusevič nasproti poročevalcu »Reichsposte« v Stari Zagori, rekoč: »Turki dobro vedo, da je bila zanje zadnja ura v Evropi. Toda turška prislovica »z nožem smo si Makedonijo priborili in jo bomo le z nožem zapustili« se je pregloboko zajedla v njihovo bistvo. Zato na to, da bi uvedli Turki kdaj v Makedoniji reforme, niti misliti ni. Turek sam ne zna nič delati in potrebuje vedno sužnja. Zategavoljo ni mogoče najti zveze med turškimi obljubami in evropskimi reformami. In ti turški sužnji so bili makedonski kristjani.

Da se turško ljudstvo ni prav nič izpremenilo od prejšnjih časov, in je ostal Turek do današnjih časov krvoločni Turek, izpričujejo grozna poročila z bojnih polj; Turki požigajo, kamor pridejo, krščanske vasi, mučijo kristjane, jih pobijajo, natikajo ženske in otroke na kole, odrezujejo ranjenim Srbom in Bolgarom nosove in ušesa, skrataka njihovo sovraštvo do kristjanskih »gjavrov« je isto kot je bilo pred 500 leti, njihova krvoločnost se ni prav nič zmanjšala.

Velesile so se v cenitvi vojne moči Turčije in drugih balkanskih držav silno zmotile. V zmago krščanskih držav na Balkanu nad Turki smo upali še najbolj avstrijski Slovani in Slovani sploh, ki poznajo junaštvo Balkanskih Slovencev malo bolje, kakor židovska uredništva nemških in mažarskih časopisov, ki so balkanske Slovence opisovali nemški in mažarski javnosti kot ovčje tatove, kot demoralizirane narode, kojih armade so slabe, pomanjkljivo oborožene, brez sposobnih vojskovodij in ki jih bo Turek kar strl. Le bolgarski vojski so pustili še nekaj časti. Črnogorskega palčka bo Turek kar zmlel, so dejali. Turško armado so popisovali kot nepremagljivo, turškega vojaka kot najboljšega žolnirja evropskega in turške trdnjave pri Odrinu (Adrianopol) in Lozengradu (Kirk kilisse) kot nepremagljive. Zakaj? Nemški častniki iz Prusije so poučevali turške častnike (oficirje), nemški znani general von der Goltz je preosnoval turško armado, po njegovih načrtih so bile moderne oborožene in utrjene turške trdnjave Odrin in Lozengrad, nemški inženirji in tehniko so to delo izvr-

šili. Sam general von der Goltz se je še pred kratkim izrazil, da je za vzetje Lozengrada treba tri mesece obleganja in še od take armade, kakor je pruska. Lozengrad ima najmodernejše utrdbe, ki sicer še niso popolnoma dogotovljene, pa zmožne, dolgotrajno kljubovati obstreljevanju največjih topov. Toda Bolgari so zavzeli Lozengrad brez velikih obtegovnih topov in sicer že sedmi dan, kljub temu, da so Turki spravili zadnji čas v Lozengrad velike topove iz dardaneljskih trdnjav. Kakor vihra so štiri bolgarske divizije v največji naglici prikorakale pod poveljstvom generala Dimitrijeva do Lozengrada; od začetka bitke so Bolgari živeli od vode in prepečenca ali suhorja. In bolgarska infanterija je naskočila predtrdnjave s tako silo, z nadčloveško močjo, da je turške predtrdnjave takorekoč kar razirala in tik za bežečimi turškimi četami kljub uničujočemu ognju iz trdnjavskih topov naveljela na glavno trdnjavo. Turška armada navala ni vzdržala in se je po kratkem umikanju spustila v pravi beg; hrabro se je branila le divizija polkovnika Hilmija, ki je krila turško umikanje. Padec Lozengrada je presenetil vso Evropo in mahoma izpremenil javno mnenje o turški vojaški velemoči.

Enako sijajno se je borila srbska armada pri Kumanovu, kjer se je vršila glavna in odločilna bitka med srbsko glavno armado in turško makedonsko armado pod poveljstvom Zekki-paše. Srbi so turško armado popolnoma užugali in jo pognali v divji beg ter si osvojili skoro vse turške topove pri tej armadi.

Tudi Grki prodirajo od juga in stoji njihova vzhodna armada, ki prodira proti Solunu, že pred mestom Veria, ki ni oddaljeno niti 30 km od Soluna. Leva zahodna armada prodira od Arte vsled slabega gorskega ozemlja počasi, pa vendar stalno proti Janini. V Bitolju (Monastir) ali Solunu se združijo srbska in grška armada, ki udarijo proti Carigradu, glavnemu mestu turške države.

Glavna srbska armada in vzhodni bolgarsko-srbski voj pod poveljstvom generala Stepanoviča sta se že pri Velesu združila, ravnotako severni voj črnogorske Vukotičeve vzhodne armade s srbsko armado živ-

Podlistek.

Trikrat Bog pomaga.

Napisal Avgust Šenoa.

Poslovenil Š. K.

(Dalje.)

II.

Kakor svež venec se razteza zelena gora, sedaj svetleje, sedaj temneje, kakor pač prisije ljubko solnce.

Pod goro, s hrastjem obraščeno, se vrste bregovi za bregovi, podobni stopnicam do božjega prestola. Po bregovih trepetajo lističi vinske trte kakor metuljeva krilca, izpod trtnega listja gledajo radovedno v svet debele jagode, podobne zvedavim dekliškim očem. Iz valov zelene trte gledajo v nebeško višino bele gosposke kleti z lesenim, fino izrezanim slemenom.

Nadalje se razteza ravnina kakor dan, — polje za poljem, livada za livado, ograjena s trnjevo sečjo iz rdečega gloga. Tam rumeni zlata pšenica, tu zopet modrikast lan; tu štrli v zrak visokorastla konoplja,

tam veliko koruzno steblo, a pod njimi dremlje glavata gospa buča, rumena od zavisti, da se ne more kosati z vitko koruzo. Na sredi polja se dviguje samozavestno brest, priljubljen vsled svoje poletne sence pri žanjicah in koscih.

Na sredi polja ti obstane oko na posestvu, ali kakor tu pri nas govore, na večji »šlivariji«. Starinska hiša je središče tega posestva.

Pravo čudo je ta hiša! — Okoli nje so beli zidani hlevi, skednji, vsi iz trdega zidu — ali ona, glava vsega tega, je lesena, iz samega lesa — kakor oskubena koklja med belimi goskami in kokoši.

Dvorec Brezovac, sezidan v eno nadstropje, je gledal s pročeljem na cesto, s katero ga je spajal drevored vitkih, visokih jablan. Pred dvorcem je bil mal vrtič, poln priljubljenih cvetic. Nad vratmi se je dvigala veranda, podprta z dvema lesenima stebroma, okrašenima z vinsko trto; na verandi so bili posajeni v lesenih loncih različne prekomorske cvetlice in bujni oleandri.

Na desni za leseno hišo so stala prava gospodarska poslopja, zidani hlevi, skednji, kleti, kašča, kokošnjak, svinjak, golobnjak,

letna kuhinja. In kako življenje vlada tu na dvorišču! Tu se priklanja gruleč golob k golobici, tu se sprehaja krava belka, prezirljivo gledajoč mačka, ki se greje na solcu, na gnojišču se je ravno razkoračil petelin in na ves glas zapel svoj zmagonosni »kikeriki«. Koklja vodi brskajoč po tleh piščeta po dvorišču, ali ne bi našla kako malo zrnca za svojo malo deco. Dalje poleg mlake sedi napihnjena žaba, buleč svoje oči v čudu, kakih pet korakov od nje dremlje beli pes-ovčar, po njem skačejo piščeta, z njegovim repom se igrajo mlade mačice.

Vsa družina dela, se poti, vsa je pridna. Na levo od doma do podnožja gore, na kateri je zasajen vinograd, se razteza vrt.

Gospod podžupan je stanoval tukaj prav udobno, pa ko že ni hotel več izpremeniti zunanega lica radi spoštovanja starine, bi bil storil to gotovo po novi modi, kakor je bil to storil s svojim stanovanjem v mestu. Ali tega ni hotel.

Najznamenitejši del brezovačkega dvorca je bila gotovo »palača«, to je soba, kjer se je sprejemalo goste in jih pogoščevalo. Ta sijajna soba ni imela parketa, temveč navadna lesena tla; soba popolnoma preprosta, pobeljena, je imela nad vratmi z veli-

kovičevu pri Sjenici. Črnogorci in Srbi so si osvojili že ves Sandžak-Novi pazar. En del Vukotičeve armade je zavzel Rožaj, premagal turške čete in mohamedanske Albance pri Gornjem Rugovem in oblega sedaj Peč (Ipek). Tretji desni Vukotičev voj, o katerem ni nobenih poročil, brez dvoma prodira proti Djakovici (Djakovo), da se zavzetju tega mesta združi s Srbi in srednjim Vukotičevim vojem v Prizrenu. Glavna črnogorska armada pod poveljstvom princa Danila je dosegla svoj cilj in stoji pred Skadrom na severni strani. Martinovičeva zahodna armada je obkolila trdnjavo Taraboš in Skader od zahoda in juga. Od jugovzhoda napadajo Skader Malisori, katoliško albansko pleme. Martinovič je na severni strani Taraboša zavzel utrdbo Široka, od koder obvladuje Taraboš, na južni pa utrdbo Oblik, od koder bo mogel streljati naravnost na Skader.

Naslednje brzojavke naj pojasnijo nekatere stvari iz vojne:

Skader-Taraboš.

Iz Cetinja je poročal 23. oktobra »Slovenčev« poročevalec: Včeraj započeto obstrreljevanje je, kakor kažejo poročila, zopet potrdilo dejstvo, da je črnogorska artiljerija izborna, kar je pokazala v vseh dosedanjih bojih. Merilo se je izvrstno in popolnoma sigurno, in v kolikor je bilo mogoče razvoj boja zasledovati, so se turške čete umikale od povsodi, kamor so bile namerjene črnogorske kroglice. Pa tudi turška artiljerija je s tako silo odgovarjala, kakor doslej še v nobenem boju in v nobeni trdnjavi. Sploh se v nastopanju turških čet na Tarabošu opaža docela druga taktika; merjenje je mnogo boljše in tudi odpor je hujši nego doslej.

Nemški častniki na Tarabošu?

Razlog tej novi izboljšani taktiki na turški strani je pripisovati dejstvu, da turški vojski in brambi poveljujejo nemški častniki. Ta vest izhaja iz dobro poučenih krogov. Kljub vsemu temu pa včerajšnja bramba, čeprav je bila vroča, ni bila uspešna. Na črnogorski strani niso bile poškodovane niti baterije niti pozicije, izgube pa štejejo vsega vkup enega mrtvega in enega ranjenega. Turške izgube seveda niso znane, a misli se, da jih je nekaj!

Zmagujoča Jankovičeva armada.

Belgrad, 26. oktobra. Uradno se poroča, da so Srbi zavzeli Ferizović. Dalje je srbska armada zasedla kraja Vučitren in Giljan, ne da bi naletela na odpor. Pri vходу srbske konjenice v Ferizović so Arnavti streljali iz hiš ter so ubili 28 srbskih vojakov. Napadalcii bodo postreljeni. V Prištini so Arnavti ubili štiri Srbe. V Prištini so Srbi zajeli 1000 Turkov in Arnavtov ter 6000 brzostrelnih pušk in mnogo municije. Srbske oblasti so proglašene na celem Kosovem Polju. Armada generala Jankovića je udarila na utrdbe na Kacaniškem klancu pred

Skopljem. Srbska armada je močna 180.000 do 240.000 mož.

Zavzetje Mitrovica.

Belgrad, 28. oktobra. Tretja srbska armada je zavzela Mitrovico. Zajela je veliko število Arnavtov, katere so izpustili, ker so se zavezali, da se ne bodo več vojskovali, ker so jih Turki le prisilili, da so se bojevali zoper Srbe.

Strahoviti poraz Turkov pri Kumanovem. Divji beg Turkov.

Belgrad, 29. oktobra. En srbski oddelek je zasedel brez boja Mitrovico. Drugi oddelek je zasedel po kratkem boju Kačaniške gorske prelaze in Ferizović. Tu so zaplenili Srbi 15 brzostrelnih topov in 4000 pušk ter velike množine streliva. Sto vasi pri Drenici je ponudilo prostovoljno predajo ter se prebivalstvo noče upirati zmagujočim Srbom. V bojih pri Ferizoviću so imeli Srbi 25 mrtvih in 5 ranjencev, Arnavtov je padlo nad tisoč.

Srbske čete, ki so zavzele Kačaniške prelaze, korakajo proti Skoplju.

Med Kočano in Štipom ni nobenega turškega vojaka več, vse polje pa je posejano z bogatim plenom. Povsod leži, časih na kupih, turško orožje, municija in živila, ker bežeči Turki mečejo od sebe, kar bi jih moglo na begu ovirati. V teh krajih so Turki izvedli nad srbskim prebivalstvom grozovite masakre. Ranjenim srbskim vojakom so rezali ušesa in nosove ter jih na strahovit način trpinčili. Mnogo so jih privezali na drevesa ter pod njimi zakurili. Prizanesli tudi niso ženam in otrokom. — Svoje lastne ranjence so pustili brez usmiljenja na bojiščih, tako da so srbske bolnišnice prenapolnjene z ranjenimi Turki.

Vranja, 29. oktobra. Dohod srbske armade v Skoplje je šele pokazal, kako strahovit je bil poraz Turkov pri Kumanovem. Turki so na divjem begu ubijali drug drugega. Častniki so izpregali konje izpred topov, da so mogli hitreje bežati, ter so pustili topove sredi na cestah in ulicah. Srbi so našli v skopeljskih ulicah 18 havbic z municijskimi vozovi in municijo. V dolini reke Gradiške so našli Srbi dva turška topa sredi reke. Na poti proti Tetovemu polju so našli mnogo topov, pušk in municije ter so vzeli Turkom ves tren, ki so ga ti zapustili na svojem begu. V boju so zaplenili Srbi dosedaj 98 topov, to je skoro celo turško artiljerijo.

Vranja, 29. oktobra. En del razbite turške vojske Zekki paše je pobegnil pred včerajšnjim proti Tetovu. Srbska častniška patrulja, ki so jo poslali za bežečimi Turki, je sporočila v Skoplje, da v Tetovu ni nobenega oboroženega Turka več. Večinoma so se bežeči Turki na milost in nemilost vdali zasledujoči srbski konjenici. Pometali so orožje od sebe ter se dali brez odpora vjeti. Mnogo Turkov je zbežalo v arnavtske vasi, ki so razobesile bele zastave v znamenje, da se vdajo. V Tetovu so tudi razobesili bele zastave ter se je mesto Srbom vdalo. En del srbske armade preganja turške čete po Ovčjem polju. Posrečilo se je Srbom skoro

ves ta turški oddelek razbiti. Vršili so se kratki, toda zelo krvavi boji. Srbi so se nato obrnili proti jugu in proti Štipu. Na potu proti Štipu so zavzeli selo Sv. Nikolaj. Prebivalstvo vasi je Srbe z navdušenjem pozdravilo.

Vranja, 29. oktobra. Vojni dopisniki velikih inozemskih listov, ki so obenem tudi izkušeni strokovnjaki, soglašajo v mnenju, da je treba srbsko artiljerijo šteti med najboljše artiljerije v Evropi. Tudi vse druge vrste srbske armade so se izkazale kot izborne. V bitki pri Kumanovem so se borili častniki in vojaki z občudovanja vredno hrabrostjo. Vojni poročevalci pravijo, da so se častniki morda celo preveč izpostavljali, ter da je obstojala nevarnost, da izgubi srbska armada preveč svojih voditeljev.

Srbi zavzeli Veles in Stiplje. — Turki se udali pri Tetovu.

Iz Belgrada se poroča (28. oktobra), da so Srbi zavzeli Veles in Stiplje. Nadalje poročajo, da se srbski kralj z ministrskim predsednikom 26. oktobra poda v slovesnem izprevedu v Skoplje. Iz Vranje se uradno poroča, da so Srbi primarširali v Skoplje v soboto ob 6. uri zvečer. Turki so se v največjem neredu umikali proti Velesu in Tetovu. Srbi so zaplenili v Skoplju 18 havbic z municijo in dva poljska topa. Dosedaj so Srbi zaplenili 98 turških topov. V okrajih Drenik in Lobusnica so zasedli Srbi brez boja 100 vasi. Srbska armada je zasedla tudi Tetovo in vse vasi med Skopljem in Tetovom. V Tetovo je bežalo veliko turških vojakov, ki jih je zasledovala srbska kavalerija. Turški vojaki so se pri Tetovu vdali. Med Skopljem in Tetovom so Srbi zaplenili nadaljnih 125 turških topov.

Beg Turkov proti jugu.

Belgrad, 29. oktobra. Glede zavzetja Velesa in Stiplja se poroča, da se Turki v največjem begu umikajo in je bilo pri Velesu vjetih 7000 Turkov.

Bolgari zavzamejo Lozengrad.

Laški časnikar Barzini poroča iz bolgarskega tabora listu »Corriere della sera« o bitki pri Lozengradu sledeče:

Tri velike trdnjave tvorijo jedro obrambnih stavb, ki so jih zgradili pod vodstvom nemških oficirjev; ti so zadnja beseda vojaške vede in smatralo se jih je za nerazrušljive, če se jih ne razstreli z minami, katerih naprava bi trajala dolgo časa. Armirane so bile s kakimi sto topovi od 150 do 280 mm kalibra, vrh tega je bil napravljen dvojen obroč manjših utrdb, trdnjav, redut, kul in jarkov, ki so bile opremljene z navadnimi topovi; končno so bile pred temi utrdbami napravljene solidne pozicije za infanterijo. Znameniti naskoki Japoncev na Port Artur so morali biti blede senca v primeri s človeškimi valovi, ki so se zagnali na lozengradske trdnjave in jih preplavili.

Naskoki z bajoneti so se godili zlasti ponoči. Obuči v suknene opanke, so se Bolgari brez hrupa približali zidovjem in

kimi repatimi črkami urezano: Anno D. 1724. renovatum. V kotu se je širila velika trebušasta peč, nasproti njej je štela visoka stenska ura dneve in ure, ali najimenitnejši predmet v zanimivi palači so bile gotovo slike stare Beličeve rodbine.

V ta miren in tih kotiček lepe hrvaške zemlje se je zatekel z vsem gospod Breberič, kar mu je bilo milo in drago, da ne bi videl žalostnih dni, ki so padli na tužno domovino. Priredil si je pod streho svojih dedov mal skromen kotiček, kamor ni segla zlobna tujčeva roka. Gospa mu je vodila gospodinjstvo, kakor že prej kot deklica. Samo sedaj je imela še eno skrb več, bili sta to njeni hčerki. Kaka skrb in trud, ki ga ne pretrpi mati za svojega otroka? Dokler sta bila Tina in Mina še majhni, to sta veselo skakali, peli sta, da je odmevalo od Brezovca pa tja do bližnjih gora, samo včasih ju je pokarala skrbna mati s kuhalnico v roki ali pa oče z gromovitim kašljem, da naj prenehata s svojo razposajenostjo. Tedaj sta se lepo skrili v kot in pletli nedokončano nogavico. Prišla je doba, ko sta Tina in Mina odrastli kratkim krilcem, in pričeli so jima po glavni rojiti prevažni predmeti tega sveta. To je naravno in običajno pri vseh deklicah, ki dozorevajo.

Okoli gospe Breberičeve je bilo vedno na pažnji, da se ni zajedel kak strupen črv v mlado srce; skrbno ju je odstranjevala od nepoštenih družbe, ali vendar je gostoljubno sprejemala goste; ker deklica je podobna golobici-samici, ki podivja, ako ji ne najdeš druga. Na denar niso gledali Breberičevi, da bi dobili bogatega zeta; gospod Bog jim je dal, kar so potrebovali in še več; in kakor sem rekel, deklici sta se seznanili s svetom.

V onem času so zelo radi zahajali naši vrli rodoljubi na kmete, ker takšno svobodno posestvo je bilo varno in svobodno zavetje prostemu in svobodnemu rodoljubu pred onim izvržkom človeške družbe, ki pita in goji sovraštvo in tira svojega bližnjika v propast — jaz mislim tukaj izdajice, katerih je bila tedaj naša tužna zemlja polna.

In tako se je čestokrat zbrała v Brezovcu družba vrlih Hrvatov, ki so se spominjali na boljše čase in ki so si tu zapeli kako rodoljubno pesem.

Čestokrat se je tudi prikradel pod kako pretvezo nepozvan gost — kak nemški uradnik, ali tega so znali naši gospodje prav po domače odsloviti, da ga je še tri dni potem bolela glava in hrbet.

Tak često prišli, ali neprijetni, a nikdar povabljeni gost v Brezovcu je bil bližnji davkar Hugo Sperber Edler von Ffenighorst, rodom Tirolec.

O njegovem rodbinskem listu tega plemenitega Tirolca ne vem nič več povedati, niti ne morem reči, ali mu je njegov pridevek »von Ffenighorst« prinašal kak fenig ali ne; samo toliko so ljudje govorili, da je ta gospod v tej — pri kultiviranih ljudeh in njemu sovražni hrvaški barbariji — na vse strani gledal in pazil, če bi si mogel pridobiti s tirolskim predikatom kaj mastnega, ali z drugo besedo povedano, da bi se bogato oženil pri kaki hrvaški deklici. Kjerkoli je bila kaka za možitev zrela, povsod je potrkal gospod Sperber, ali žalibože, nikjer se mu niso odprla vrata, in deklice iz cele okolice so mu nadejale priimek: »tirolski svat«.

Najmanj desetkrat odpoden si je izbral tirolski svat najmastnejšo kost — hišo gospoda Breberiča. Kjer ni mogel dobiti nobene pretveze, pod katero bi se seznanil v Brezovcu, si je vedel ta tirolski svat izmisliti bajko, da ta ali oni kmet v okolici Brezovca sadi na skrivaj tobak, pa hajd na komisijo, pa hajd na Brezovac.

Vsakdo si lahko misli, kako je strastni

so planili na redute. Kako so mogli premagati vsenaokrog napeljané ovire iz žic, je še skrivnost. Morali so to plačati z mnogimi mrtvci. Naskok na velike moderne trdnjave se je v zadnji fazi izvršil z antičnimi sredstvi, tako, kakor so v pradavnih časih naskočili zidovje kakega mesta. Bila je človeška falanga, bilo je morje ljudi, ki se je zagnalo naprej in nad katero so plavale lestve. Bili so to grandiozni in strašni pri-zori.

Zdi se, da so igrate v tem ljutem boju ročne bombe veliko vlogo. Turška artilje-rija je zbijala med bolgarske mase velike odprtine, a Bolgari so se hitro strnili in šli naprej. Trdnjave niso imele projektorjev in to je v deževnih nočeh olajševalo pribli-žanje.

Veliki oddelki bolgarske artiljerije so stali na jugu in onemogočali vsako prese-nečenje od pomožnih turških čet, ki bi bile mogle priti od Odrina. Okupacija Vasilika ob Črnem morju in Malega Tirnova je omo-gočala oprijeti Odrin in zavarovati desno krilo. Pa ne tako močno, da bi ne bila 23. oktobra ena turška divizija poizkusila priti iz Odrina Lozengradu na pomoč. Divi-zija je odšla popoldne iz Odrina, da bi ob-legalce presenetila ponoči. Toda aviatik, ki je vozil kakih tisoč metrov nad trdnjavo, je to turško divizijo zapazil in obvestil o tem bolgarsko divizijo, ki je nato zapustila bojišče in se skrila za Jenidzekoe. Tako je turška divizija zašla v pravo past in je bila deloma uničena, deloma razgnana. Na bo-jišču je pustila vse svoje baterije; še toliko časa ni imela, da bi jih bila porabila.

Kavalerijski boji.

Poroča se, da sta le dve uri pred konč-nim naskokom dva polka konjenikov-kur-dov zapustila Lozengrad in poizkusila pro-dreti bolgarski obroč in tako napraviti infanteriji izhod. Toda en polk bolgarskih konjenikov je prihitel in jih je napadel od strani. Kurdom se je slabo godilo. Ko so bili razgnani, je bolgarska kavalerija za-gledala en polk turške infanterije, ki je marširal proti Ambuni, da bi po tej poti pobegnil. Kavalerija je planila na ta polk in ga razbila. Kaj je bil zadnji naskok, si ni mogoče predstavljati. Turški oddelki so strahoma bežali in začelo se je vdajanje. Turški vojaki so metali puške stran in dvi-gali roke.

Beg Turkov.

Sofija, 29. oktobra. Že par dni straho-vito dežuje na bolgarsko-turških bojiščih. Bolgarske čete le s težavo prodirajo na sla-bih turških cestah. Bolgarska avantgarda zasleduje neumorno v neredu se umikajoče Turke. Turki mečejo puške in municijo od sebe. Po celi poti, kjer se umikajo Turki, masakrirajo bolgarske ranjence.

Pred Odrinom.

Sofija, 29. oktobra. Vojaški krogi za-trjujejo, da Bolgari Odrina ne bodo vzeli z naskokom, marveč da je armadno vodstvo izvedelo, da vlada v Odrinu veliko pomanj-kanje živil, vsled česar bo bolgarska armada Odrin, popolnoma odgovarjajoče

kadilec gledal na preganjalca nepatentira-nega tabaka.

Ko pa je prišel Breberič na sled tem Sperberjevim komisijam, in da sta njegovi hčerki ona kaša, okoli katere se suče ta ti-rolski maček, — skoro da ni umrl od jeze.

Nekega lepega letnega dne je nekdo po-trkal na Breberičeva vrata.

»Prosto!« je zaklical gospodar in še na-dalje si je nemoteno čas krajšal s tem, da je pobijal muhe.

»A! Vi, gospod Sperber!« odgovori fleg-matično, pobijajoč muhe.

»Kako je kaj vaše zdravje? Kako kaj vaša spoštovana družina?«

»Dobro, kakor pač more sedaj biti, le stenice nas mučijo.«

»Res? In to gotovo zato, ker ste v leseni hiši; da sem na Vašem mestu, sezidal bi si lepo trdno hišo iz kamena.«

»Boljše je siromaštvo pod leseno streho, nego gospodarstvo brez krova.«

»A! kako se bode rešili stenic?«

»Kupil bodem praška za švabe.«

Ta prašek je gospoda davkarja nepri-jetno dirnil; premaknil je stol za korak na-zaj in pogledal gospoda Breberiča izpod ze-lenih očal s čudnim očesom.

moderni tehniki, oblegala. Bolgarska ar-mada je Odrin od vseh strani obkolila ter odrezala od ostalega turškega ozemlja. Bolgarsko armadno vodstvo je mnenja, da se Odrin ne bo mogel dolgo držati.

Sofija, 29. oktobra. Eskibaba je v rokah Bolgarov. Bolgarskemu kavalerijskemu in infanterijskemu oddelku se je posrečilo zasesti Eskibabo in železnično zvezo s Carigradom pretrgati.

Odrin, 30. oktobra. Celo noč so priha-jale nove bolgarske čete.

Zmaga Bolgarov pri Lüle Burgasu.

Sofija, 31. oktobra. Bitka med bolgar-sko lozengradsko armado in armado Nazim paše, ki je po odstavljenju Abdulah paše postal vrhovni poveljnik, se je začela v torek popoldne. Nazim paša je iz Čorluja, kamor se je bila turška armada po porazu pri Lozengradu umaknila, pomikal ofen-zivno proti Lüle Burgasu in svoje čete raz-postavil tako, da je zapadno krilo stalo pri Lüle Burgasu, vzhodno pa pri Vizi v ozem-lju črnomske obali. Bolgari so se na črti Midija, Viza in Lüle Burgas v dolgosti 70 kilometrov utrdili in skušali turško ofen-zivo odbiti s tem, da so izvršili obkolilni manever od strani, in sicer na zapadni fronti od Baba Eskija sem. Bitka je bila jako huda. Nazim paša je energično nasto-pil. V sredo še ni bilo odločitve. Izpočetka so Turki tako pri Vizi na vzhodni fronti, kakor na zapadni pri Marašu Bolgare ne-koliko nazaj potisnili, a kmalu se je usoda obrnila. Bolgarom se je namreč njihov ob-kolilni manever popolnoma posrečil, tako da so Nazim pašo na zapadu pri Lüle Bur-gasu vrgli nazaj in celo zapadno turško krilo popolnoma porazili, tako da se nahaja v divjem begu.

Sofija, 31. oktobra. Bolgarska armada je zmago odločila s tem, da je turško za-padno krilo pri Lüle Burgasu objela. Lüle Burgas zasedla in je sovražnika tako pre-magala, da je že 20 km daleč od Lüle Bur-gasa prodrla, preganjajoč bežečega sovraž-nika. Po tem porazu je nemogoče, da bi se držalo vzhodno turško krilo in je v kratkem pričakovati, da se i ono umakne. Izgube so na obeh straneh velike.

Sofija, 31. oktobra. Iz generalnega štaba se poroča: Odločitev je padla vsled kril-nega napada na črti Eski-Baba-Havas. Obroč bolgarske sile sega od Eski-Baba-Havasa do gorovja Strandža. (Istrandža-dag ob Črnem morju, kjer so turške sile doz-daj prodiranje Bolgarov ustavljale.

MOJA STARA

izkušnja me uči, da rabim za negovanje kože samo Steekenpferd-lilijnomlečnato milo od tvrdke Bergmann & Co. v Dečinu na L. Kos po 80 h se dobiva povsod.

Dnevne novice in dopisi.

Celovška pošta. Nemci naglašajo, kakor znano, da je Celovec nemško mesto. Ta svoj nemški značaj branijo nemški Celovčani z vsemi sredstvi vse druge dni v tednu, samo ob četrkih zna vse, kar od kmeta živi, tudi

»Res, perzijski prašek?« vpraša neve-doč, kaj bi rekel.

»Da,« odgovori Breberič hladno.

»A kaj dela vaša spoštovana družina, vaši miljenki?« prične tirolski svat s slad-kim glasom, napeljujoč vodo na svoj mlin.

»Poglejte črnega vrana, ki je hotel za-klati dve lepi golobici! Moj dečko ga je ujel.«

»Kaj mi to pravite!« odgovori še v večji zadregi gospod davkar.

»In kakšna sreča je vas prinesla, go-spod Sperber, v našo hišo? Komisije?«

»Da, da, čul sem, da tukaj sadi vaški mož tabak, pa —«

»Pa niste ničesar našli, kakor navadno. Niso, niso naši ljudje taki, kakor so pri vas na Tirolskem!« pristavi zlobno gospod Breberič.

»No,« prične svečanejši tirolski svat, »gospod Breberič, da vam povem resnico, ni me samo komisija privedla semkaj, temveč malo važnejši razlog. Jaz sem tujec, ali od-kritosrčno rečeno, življenje v Hrvatski mi ugaja — —«

»Kaj neda, imamo dobro pečenko, dobro vino itd.«

(Dalje.)

drugi deželni jezik. V tem slavnem nem-škem mestu je tudi slovenska posojilnica, in ta posojilnica, ki ima še dvojezičen na-slov, je doslej brez ovir dobivala vso kores-pondenco, bodisi od sodnije, bodisi od za-sebnikov. Dne 23. oktobra pa je nekdo poso-jilnici v Celovec poslal pismo z naslovom: »Hranilno in posojilno društvo — Spar-und Vorschubverein, reg. zadr. z neom. por. V Celovcu. Klagenfurt, Pavličeva ul. 7.« — To pismo, ki bolj natanko že ne more biti več naslovljeno, se je oddajalcu vrnilo s pripombo: »Straßenbezeichnung unver-ständlich! Retour!« — Naslov je, kakor se vidi, dvojezičen in Pavličeva ulica se menda tudi nemški nazivlja Pavličeva in nič drugače. To pa je celovški pošti »unverständlich«, ker menda ta slavna pošta nima nič drugega dela, ka-kor Slovencem nagajati! Opomniti še mo-ramo, da je posojilnica že 23 let tukaj in da jo že vsakdo predobro pozna kot sloven-sko posojilnico. Doslej je posojilnica dobi-vala vsako pismo, četudi ulica ni bila na-vedena. Ali bode morebiti v bodoče vsako pismo na slovenske naslove v Celovcu mo-ralo iti skozi državni zbor? Ali bomo tako uredili upravo v Avstriji in zni-žali število uradnikov? Upamo, da poštno ravnateljstvo pouči svoje uradnike o nji-hovih dolžnostih vsaj zdaj še, dokler se to ravnateljstvo še ni preselilo v Celovec. Pozneje se je seve bati, da tudi ta urad v Celovcu postane pokorni sluga nemško-narodne agitacije.

Umrli je v Celovcu posestnik in mesar Janez Achatz, dolgo časa občinski svetnik celovški. Rodom Slovenec iz Št. Petra pri Celovcu, se je popolnoma udal nemškim nacionalcem in konečno odpadel od kato-liške vere. Ta svoj korak je zadnje leto zelo obžaloval in zahajal v katoliško cerkev, toda lutrovski veri se ni odpovedal.

Obsojeni dr. Artur Lemisch. Dne 30. oktobra se je pred celovškim sodiščem vršila vzklicna obravnava o tožbi poslanca Walcherja zoper dr. A. Lemischa zaradi razlajenja časti. V Št. Pavlu je bil obsojen Lemisch na globo 200 kron. Pri vzklicni obravnavi mu je sodni dvor povišal globo na 500 kron.

Iz zapora v Beljaku je pobegnil 26. ok-tobra 22 let stari Janez Striedinger, močan, srednje velik mož z dolgimi lasmi vzdaj in malimi brkami pod nosom.

Aretiran napadalec. V pliberški zapor so pripeljali dninarja Tomaža Rebernika, ker je na sumu, da je ponoči napadel hlapca Severina Črepenjaka. Prosil je za 2 kroni, potem začel Črepenjaka bti po glavi in ga pobil na tla. Preiskaval mu je žepe in pri tem ga je Črepenjak popadel za nogo, mu jo izpodnesel in to priložnost porabil, da je pobegnil.

Vlom. V Zehrerjevo vilo v Sekiri ob Vrbskem jezeru so vlomili tatovi in odnesli reči v vrednosti 360 kron.

Prijatelji delavstva! Ravnatelj papir-nice Leykam v Vevčah pri Mariji Devici v Polju je hotel popolnoma brez vzroka čisto samovoljno vreči na cesto pet delavcev, ki so že več let v tovarni, in jih prepustiti, potem ko jih je tovarna izžela in izrabila, bedi in lakoti. Ker ni hotel na večkratno prošnjo delavstva tega nečudenega koraka popraviti, je bilo delavstvo papirnice pri-morano stopiti v stavko in se s tem rezkim orožjem zavarovati pred takim krivičnim postopanjem od strani nemškega velekapitalizma. To kruto ravnanje z delavstvom mora izzvati ogorčenost vsakega pravično čutečega človeka in zasluži, da ga vsa slo-venska javnost obsodi. Vsled teh razmer je danes blizu 600 delavcev v boju za svoje delavske pravice brez kruha in prepuščeno vsem težavam brezposelnosti. Da se delav-stvo pri tem usiljenem boju kolikor mogoče podpira in se mu s tem pripomore do pra-vice, se je sestavil v Ljubljani posebni od-bor za pomoč stavkujočemu delavstvu, ki se obrača do vseh delavskih organizacij in prijateljev slovenskega delavstva z vljudno in nujno prošnjo za znatne denarne pris-pevke. Zdi se nam, da je dolžnost vsakega zavednega Slovenca, priskočiti na pomoč in po svoji moči to delavstvo podpirati. Osobito, ker je stavko izzvalo vodstvo tovarne tudi iz drugih nagibov, predvsem razbiti krščansko-socialno slovensko orga-nizacijo. Vsi prispevki naj se pošljejo na blagajnika Lud. Tomažiča, uradnika v Ka-

toliški Tiskarni, ali pa na tajništvo S. L. S. v Ljubljani z označbo namena poslanega zneska. — Darovi se izkazujejo v »Naši Moči«. — V Ljubljani, dne 19. oktobra 1912. Odbor za podporo stavkujočih delavcev v Vevčah.

Zopet samoumor. V nedeljo, 27. oktobra, so v Trdnjivasi pred pokopališčem našli ljudje zjutraj ob polsedmih mrtveca. Spoznali so v njem bivšega uslužbenca celovške mestne električne železnice, 30 let starega Alojzija Kratzerja. Samoumori v Celovcu se grozno množijo. Blažena nemškonalna kultura!

Odkritje spomenika barona Schmidt-Zabiérowa v Celovcu. Na javnih spomenikih tako reven Celovec je po velikodušnosti veleindustrija, člana gosposke zbornice Arturja Kruppa v Berndorfu pri Duňaju postal za en lep spomenik bogatejši. V nedeljo 27. vinotoka je bil v Celovcu pred novo gimnazijo odkrit spomenik bivšega deželnega predsednika koroškega Njega ekscelencja Franca barona pl. Schmidt-Zabiérov. Občinstva se je nabralo precej, vendar pa je imela sicer lepa slavnost zelo oficijelne značaj. Zaslug barona pl. Schmidta-Zabiérowa kot deželnega predsednika koroškega se je spominjal ekscelencja grof Kielmansegg, namestnik v p. Po odkritju spomenika je govoril g. Krupp; v svojem nagovoru je naglašal, da se mu je priljubila koroška dežela in mesto Celovec; zato je na svojih potovanjih rad prihajal v Celovec. Narediti je hotel koroškemu prebivalstvu veselje in dal vlti spomenik deželnemu predsedniku Schmidtu-Zabiérowu, ki si je za Koroško stekel v gospodarskem in upravnem oziru mnogo zaslug. Celovski župan Metnitz se je zahvalil darovatelju za spomenik. Pri odkritju spomenika je zapelo »celovško moško pevsko društvo« prav lepo Beethovnovo »Čast božja«. Gledališki igralec Fr. Schramm je lepo prednašal slovesno pesem, v kateri je slavil avstrijsko domoljubje barona pl. Schmidta-Zabiérowa. Pevski zbor je nato zapel cesarsko himno, pa jo je tako prevrgel, da se je občinstvo muzalo; pozna se, da so celovski pevci bolj vajeni pesmi »Die Wacht am Rhein«, kakor pa cesarske himne. Spomenik predstavlja v fotelju sedečega ekscelencja barona pl. Schmidta-Zabiérowa z zelo živim, izborno pogojenim izrazom, je vlit v bronu s svetlo barvo, 1 m 65 cm visok in je vlit v Kruppovi livarni v Berndorfu. Lepo delo podobarja Frid. Weghaupta na Dunaju je postavljeno na 1 m 5 cm visok podstavek iz uglajenega krastalskega marmorja, katerega je izdelal g. Vogler v Celovcu v renesanskem slogu. Weghaupt je odlični podobar, ki je med drugimi izdelal tudi spomenik našega cesarja na terazijanski vojaški akademiji v Dunajskem Novem mestu in je sošolec slovenskega celovškega podobarja Progarja. Slovesnosti so se udeležili zastopniki raznih uradov in korporacij in odličnih gospodov, kakor prevz. knez in škof dr. Kaltner, deželni glavar, knez Orsini Rosenberg, okrajni glavar Artur baron pl. Schmidt-Zabiérow iz Voloske, deželnosodni predsednik dr. Alfred Schmid vitez pl. Sachsenstamm, baron Hein i. dr. Spomenik brez podstavka stane 14.000 K. Krupp je izprva prosil celovski mestni svet, da preskrbi za darovani spomenik podstavek, kar so pa celovski mestni očetje v svoji znani modrosti odklonili. Krupp pa zaradi te nehvaležnosti celovških mestnih očetov ni obrnil Celovcu hrbta, ampak je dal iz svojega narediti tudi podstavek, ki stane 2000 kron. Mnogokratni milijonar Krupp, ki nima otrok, si bo pa vsled tega v bodoče menda premislil, nabavljati za Celovec spomenikov.

Za kaj bi bili župnijski uradi dobri? V župniji G. bi stotnik M. rad dokazal, da je v hiši njegove žene že nad 200 let neprenehoma gostilna. G. župnik je dovolil njemu kakor tudi bivšemu tajniku pri okrajnem glavarstvu, da sta iskala po cele ure in dneve v krstnih, mrliških in poročnih knjigah. Tuintam sta našla kakega botra vpisanega kot gostilničarja dotične hiše... In čujte! Kar onadva nista zmogla, to naj bi storil g. župnik. On naj bi sedel noč in dan pri matičnih knjigah ter študiral razne gostilničarje ali pa plačal kakega drugega duhovnika, da mu pomaga. — G. stotnik je prišel namreč v ministrstvo in po c. kr. ministrstvu se je obrnil na deželno vlado, okrajno glavarstvo in — na kn. šk. ordinarijat v Celovcu, ki naj prisilijo dotičnega župnika k težavnemu — brezuspešnemu delu. Vprašamo, kje je zapisano, da spada jo taki izpisi v področje kn. šk. župnih uradov?

Ste že kupili pratiko? Vsem koroškim Slovincem se priporoča Družinska pratika za leto 1913. Naroča se v Celovcu v trgovini Jožefa Vajncerl, tajnik S. K. S. Z., hotel Trabesinger, Velikova cesta 5. — Cena 24 vinarjev izvod, po pošti 5 vinarjev več.

Smešen »Štajerc«. »Štajerc« je nemškutarjem podal grozno neumna poročila o vojni na Balkanu. Vsi, tudi najbolj zaigrani nemškonalni listi poročajo o velikih zmagah balkanskih krščanskih narodov nad Turki, le »Štajerc« je objavil sama zlagana, izmišljena poročila o turških zmagah. Za omejeno nemškutarijo, ki se da venomer farbat, ravno prava hrana! Radovedni smo, kaj bo poročal smešni »Štajerc« o vojni sedaj, ko že ves drug časnikarski svet ugiblje samo o tem, kakšen konec bo doživela v tej vojni Turčija! Bog daj norcem pamet!

III. slovenski protialkoholni kongres, obenem desetletnica protialkoholnega gibanja na Slovenskem bo v nedeljo, 17. novembra, v Ljubljani. Kongres priredita vzajemno protialkoholna zveza »Sveta vojska« in »Društvo zdravnikov na Kranjskem« s pomočjo drugih strokovnjakov in veščakov. »Društvo zdravnikov na Kranjskem«, na čelu mu dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški, se je zadnji čas začelo posebno zanimati za alkoholno vprašanje in je izvolilo iz svoje srede poseben odsek za to. Na kongresu bo društvo prvič nastopilo v tem smislu. Predavali bodo štirje zdravniki. Zborovanje bo v veliki dvorani »Uniona« in se bo pričelo ob 9. uri dopoldne ter bodo trajala predavanja cel dan. Proti večeru bo zborovanje za ženstvo posebej. Na Kranjskem je zanimanje za kongres precej veliko in se obeta obilna udeležba. Povabljeni in zastopane bodo vse oblasti. Deželni odbor bo pozval vsa županstva, naj se kongresa udeležijo, deželni šolski svet, je upati, da bo dovolil učiteljem prost dan. Želeli je, da bi se tudi izvenkranjski Slovenci, pri katerih je dosedaj našlo to gibanje razmerno malo odmeva, udeležili tega kongresa v kar največjem številu ter naj bi bil ta kongres in ta desetletnica povod in prilika, da bi se to gibanje po vseh slovenskih deželah enakomerno razvilo in vnelo.

Občinski tajnik v G. pa Sveti je res malo čuden človek. Namesto da bi se potrudil v župnišče ter vprašal, kje g. dr. Og., ki je zapustil pred štirimi meseci Koroško, sedaj stanuje, pa da pribiti na občinski deski: G. Og. naj se oglasi ter plača dohodninski davek. — K takemu početju bi se pač lahko krave in volji smejali!

Konec vojske na Balkanu naj bo tak ali tak, gotovo je, da ne more imeti nobene vpliva na dobitke turških srečk, zava-

rovanih na povsem gotovih dohodkih turške države, ki stoje pod posebno evropsko kontrolo, kačera vestno zastopa koristi upnikov turške države, med katere se štejejo seveda tudi posestniki turških srečk. Prihodnje žrebanje turških srečk se bo vršilo dne 1. decembra t. l., pri katerem bo izžreban glavni dobiček 400.000 frankov. Dotičnike, ki že imajo turško srečko ali pa ki žele naročiti druge cenejše srečke, opozarjamo na posebno ponudbo v oglasu »Srečke v korist Slovenski Straži«, ki bo izšel tekom prihodnjih dni. Kakor že znano, daje pojasnila in sprejema naročila za Slovensko Stražo g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg št. 19.

Stenski koledar za leto 1913 je izšel v lepi izpeljavi v tiskarni J. Krajec nasl. v Novem mestu. Cena 40 h, s poštnino 10 h več. Za Ljubljano in okolico ima zalogo prodajalna »Katoliškega tiskovnega društva« (prej Ničman) v Ljubljani.

Celovška okolica. (Tatovi.) Časniki so poročali, da je v zadnjem času bilo izpuščenih iz zapora več talentiranih starih tatov in da se vsled tega množe tatvine in vlomi po celovski okolici. To dejstvo je za posestnike silno tolažljivo, naj gledajo, kako se jih bodo obranili ali pa jih polovili, če je sploh dovoljeno, jih loviti. Ker so vile ob Vrbskem jezeru zdaj deloma prazne, so se menda lačni tički lotili najprej teh. Dne 27. oktobra so vlomili v W...ovo vilo v Sečiri in se menda tam napili šampanjca, ki je bil gospodi preostal. Priporočali bi politiški oblasti v Celovcu, naj bolj pazi na celovška predmestja in naj od tam enkrat že izžene dvomljive elemente, ki se ne morejo izkazati, ob čem da žive. Tukaj so brlogi: ena stranka je navadno priglašena, podnevi je stanovanje prazno, zvečer pa prihajajo od vseh strani v postelje. Ti ljudje, navadno pokvarjeni hlapci in dekle, žive tudi v konkubinatu; včasih se kaj zasluzi, drugi čas pa se živi ob tatvini in beračenju. Zakaj pa imamo postave zoper vagabunde, če se jih ne izvršuje?

Velikovec. (Slaba vest?) Ker se male jugoslovanske države na Balkanu tako zmagovito vojskujejo zoper barbarske Turke, se najdejo v našem mestu ljudje, ki jim to ni prav. Pravijo namreč: »Boljše bi bilo, da bi Turki zmagali, kakor pa Bolgari, Srbi in Črnogorci; ker če bodo ti Jugoslovani enkrat potokli Turke, potem pa bodo prišli nad nas.« Ali se naši koroški Turki in janičarji morda že bojijo, da bi se tudi nad njimi enkrat vendar maščevale stoletne krivice, ki so jih delali nam koroškim Slovincem? Kakor se vidi, nacionalni Nemci in nemškutarji (janičarji) bolj držijo z barbarskimi in krvoločnimi Turki, kakor pa s krščanskimi Slovani. Spoznavajmo svoje prijatelje!

Podgorje v Rožu. (Ogenj.) Od sobote na nedeljo 27. t. m. ob 1 uri ponoči je pogorel skedenj pri Potenvirkarjevi gostilni pred cerkvijo, ko so notri sedeli kvartalci še pri mizi. Ogenj je bil za tri četrt ure pogašen, ker je bil skedenj skoraj prazen in ni bilo vetra. Pri malem vetru, kakor navadno pri ognju nastane, bi bila bližnja cerkev in župnišče v veliki nevarnosti. Okrog cerkve in župnišča leži vse polno koščkov skodel (šindelov). Spomnili smo se nato, kar je bilo iz te gostilne pisano v »Štajercu« 16. junija t. l., »bomo temu političnemu župniku povedali resnico, da si jo bode vse žive dni zapomnil!« Ako bi cerkev in župnišče pogorela, bi bila zares žalostna »resnica«, največ za nas farane, pa tudi žalostno veselje le za Potenvirkarjeve.

Blače ob Zili. (Pogreb.) V sredo, dne 23. oktobra t. l., dopoldne smo spremljali k

Revščina

se seli v hišo, če zbolijo oči, mati ali kak otrok, trpi skrinaste in protinove in druge bolečine, ne dela več, ne more več iz sebe in potrebuje postrežbe.

Če imamo v takem slučaju pri roki reelno, preizkušeno domače zdravilo, lahko taka zla zateremo ponavadi že v postanku, ko še ni prepozno. Seveda dandanes ni lahko, izbrati si izmed nešteti priporočenih domačih zdravil ravno pravo.

Ne maramo pretiravati, toda res je, da štejejo priznanja na tisoče, ki prihajajo od bogatih in revnih, mladih in starih za Fellerjev fluid z znamko »Elsafluid«. Tako piše dr. Jožef Estmeister, zdravnik v Wildenau, z. p. Asrach, Tirolsko, da Fellerjev fluid v vsakdanjem motenju in izpreminjevanju zdravja izborna služja. Ali drug zdravnik, medicinar dr. Kittel, Praga, Kral. Vinogradi, piše, da uporablja Fellerjev fluid že leta z izvrstnim uspehom. To ni reklama! Res je, da je to zdravilo dobro zoper različne bolečine. Naši čitatelji bi morali zategavoljo vedno imeti pripravljen ta izdelek, da bi pravočasno pomagali, in iz izkušnje rečemo:

Ozdraveli boste! Slabost, bolečine izginejo, Vaše oči, živci, mišice, mišičevje se okrepijo, spali boste dobro, začutili se boste zopet dobro, če rabite pristni Fellerjev fluid z zn. »Elsafluid«. Ubogajte naš nasvet in poizkusite za 5 kron franko naročiti pri lekarjarju E. V. Feller v Stubici, Elsatrg št. 67 (Hrvatsko). Tudi priznane odvalne Fellerjeve rabarbara-kroglice z znamkom »Elsakroglice« moremo priporočiti najtopleje zoper razne bolečine v želodcu in za redno odvajanje kot zanesljiv izdelek. Poceni so tudi, 6 škatlic stane 4 krone franko.

zadnjemu počitku na pokopališče starega naučitelja v p. g. Janeza Šumija, ki je v naši šoli nad 25 let, od leta 1875 do leta 1901, podučeval; od leta 1901 je živel pri nas v pokoju. Obenem je opravljal službo organista pri naši župnijski cerkvi. Rajni je bil učitelj še po starem sistemu; skrbel je pred vsem za dobro krščansko vzgojo in dober poduk otrok. Vsi nekdanji njegovi šolarji — in teh je precej veliko število — ga hvalijo kot vrlega in dobrega učitelja. Rad je govoril slovensko. Pogreba se je udeležilo veliko domačega ljudstva, požarna bramba, šolarji, c. kr. okrajni šolski nadzornik iz Šmohora in obilno število učiteljev. N. v m. p.!

Vogrče. (Slomškova slavnost.) V nedeljo dne 27. vinotoka je priredila tukajšnja podružnica »Slovenskega šolskega društva« Slomškovo slavnost in obenem svoj letni občni zbor. V kratkem govoru je društveni vodja razložil zborovalcem životopis, pomen in zasluge Slomškove za slovenski narod. Na mesto odišlega društvenega blagajnika Štef. Breznika je bil izvoljen Miha Sadjak, v ostalem pa potrjen stari odbor. Sledile so deklamacije: »Slava Slomšku« in Slomškova pesem »Vino in voda«, ki je izzvala splošno veselost, nato pa igra: »Najdena hči, uprizorjena od domačih deklet. Lepa igra nam kaže v krasni luči moč krščanske vere in čudovita pota previdnosti božje. Da so igralke vseskozi izbornorešile svojo nalogo, je pričala občna pohvala in zadovoljnost gledalcev, ki so bili do solz ginjeni. Dobro uspela slavnost bo ostala gotovo vsem v trajnem spominu.

Sveče v Rožu. (Grozen samomor) je izvršil dne 25. vinotoka zvečer v Svečah na svojem stanovanju delavec Jožef Kodrič. Vsled nezmernega zavživanja žganja otemnel mu je um ter si je v blaznosti prerezal trebuh in odrezal tudi čreva. Čeravno se je hitro poklicalo zdravnika, bila je vendar vsaka pomoč zaman. Pred smrtjo je prišel še k zavesti in sam poslal po duhovnika, ki ga je previdel z zakramenti za umirajoče. Umril je v groznih bolečinah. Strašljiv in svarljiv zglede za vse žganjarje! N. v m. p.!

Za izletnike po Slovenskem — Slovenecem in Nemcem — pametnim in neumnim! Gosp. urednik! Kar nič mi žilca ne miruje, preden Vam ne poročam svojih opazovanj po slovenski Koroški, ki jih opazujem kot nedeljski izletnik. Ako so si nemški planinci vseh baž in struj na Koroškem za posttransko nalogo izvolili napadanje Slovencev, ne s kolom in nožem sicer, pač pa s posilnim, preračunjenim, drznim ponemčevanjem naših ljudi, s katerimi pridejo v stik, in z neresničnim, obrekovalnim pisarjenjem in lažljivimi predavanji o Slovincih, potem sem kot koroški Slovenec-rojak le upravičen, zastaviti pero v obrambo. Inače bi utegnili slediti povodom kakega plažinskega predavanja znamenemu koroškemu (nemškemu) planincu celovškemu, ravnatelju g. Jahnetu, še drugi s trditvijo, da nosijo Slovenci na Triglav narodnostni prepir. To gorostasnost je gospod izjavil pred dvema leti v hotelu »Sandwirt« (Celovec) pri svojem predavanju »o Triglavu«, prirejenem od »Gau Karawanken« D. Ö. A. V. Ta kratek primer samo v podporo prejšnjih besed! — O, že imamo Slovenci tudi zmisel za planinstvo, kar naj vzame »Štajercijanski« dopisnik iz Prevalj (štev. 38. od 22. kimovca) na znanje. Pa za nas Slovence in slovenske občine pride v poštev le »Slovensko planinsko društvo«, ki ima svojo koroško podružnico s sedežem v Celovcu (hotel »Trabesinger«). Slišimo, da bo temu pristopil g. Lahovnik — v odgovor na neutemeljen in nesramen napad v »Štajercu«. Ne le sveži zrak, tuji, doslej večkrat nepoznani kraji, ne le bujno rastlinstvo in živalstvo, kakor vsa ostala mnogoštevilna naravna čudesa, očesna paša me izvablja ob prostem času v odležne kraje, ampak tudi spoznavanje ljudi svojega rodu ter njih šege in navade. Čudno je predvsem, da tujci naše najlepše gorske in druge krasne odležne in jezerske kraje s toliko slastjo posečajo, n. pr. naš koroški, že v turških časih slavni Rož. S tem nam potrjujejo krasoto naše zemlje, slovenske zemlje. Dvakrat potrebno je, da v teh razmerah tisto zemljo, na kateri smo se porodili, na kateri so grobovi naših slovenskih

starišev in prastarišev, dokumentiramo s slovenskim jezikom v polni samozavesti, da stojimo na svojih tleh. Kdor med nas hodi, tisti naj se uči našega jezika, ako hoče imeti z nami opravka in ne narobe! Slovenska močatost! Lepa si v besedi, lepša še v dejanju. Kako žalostno, kako malo častno za Slovence, ako se sam usiljuje tujcu s svojim »achtel portion« tajčom«. In najgrše pa je, tujcu naravnost zatajiti svoje slovensko potomstvo. Pred kratkim sem hodil Zavrhom; slovenski svet je, a tja prihaja spotoma na »Celovško koč« mnogo tujcev — Nemcev. Ljudje so splošno dobri, samo vmes je menda malo preveč — lipovega lesa. Pokrepčati se hočem z mlekom; stopim v hišo, kjer srečam v veži dva fanta, katerih starejši odgovori na dvakratno moje slovensko vprašanje po hišnih ljudeh z dvakratnim »i ferste niks slovenišk«. Očitna laž! Od prijatelja sem zvedel in že sam skusil, da v mnogih obpotnih krajih po Slovenskem, kamor zahajajo nemški izletniki, lovci itd., se delajo napram tujcu Nemce, češ, da nas gospoda raje poseti, da nam da jo več skupička. Tako tudi otrokom prepevo s tujci slovensko govoriti. Sramota! Za take vrste ljudi imam le še hrbet in tega sem tudi v navedenem slučaju pokazal. Teden poprej je bila Šmarjeta v Spodnjem Rožu moj cilj, o kateri vsakdo ve, da je slovenska vas. Par minut po dvanajstih opoldne, zaidem, ker kraja nisem še poznal, v gostilno »pri pošti« (!!!) Z največjo prijazno uljudnostjo je priteknel oštir voščit svoj »tud en tak!«. Na mojo zahtevo — slovensko seveda — po opoldanskem kosilu se je očku tako zmračilo čelo in v tonu, kakršem bi ne delal sramote najbolj surovemu gorskemu drvarju, je naznanil: »N'či več, je že prepoz'n. P'r nas 'ni koj t'k; jó, maj libr! Ibrhapt smo n's venč gospode 'möl.« Šele ko ga opomnim, da je že dovolj, je neh. Ni ga ovirala v takem obnašanju niti navzočnost mlade žene v mojem spremstvu. Ali tudi to pospešuje hvalisani koroški »Fremdenverkehr«?? Zakaj neki taki gostilničarji, ki se toliko branijo svoje (!) slovenske govornice, ne označijo tega že vzunaj? Iskal sem naprej ter našel »oštarijo« in bil izvrstno postrežen. Ker mi taki dogodljaji niso prav nič všeč, pač nujno čutim potrebo po zanesljivem, popolnem seznamu slovenskih gostiln v vsem slovenskem delu dežele, kjer si more človek vsaj v miru zopet »privezati« utrujeno in izmučeno dušo. Odkod ta surovost, ta neolikčnost v času preobilnih šol? Nemška nacionalnost, liberalizem, »frazzin« so na krmilu, in te prikazni so le njih žalostni sadovi. Vse drugače izgleda tam, kamor so posegli s treznim slovenskim krščanskim demokratizmom. Vsak izgovor brezuspešen, izkušnja uči! — Končno še, gospod urednik, bo treba naročiti več stotisoč komadov »prokletih grabelj«, da se razdele med slovenske šolarje (pa tudi velikim otrokom) v ozdravitev nemčurske kuge v nemških pozdravih in nagovorih na slovenskih tleh. Spoštovati svoj slovenski jezik bodi vsakemu Slovincu prva in glavna zapoved. Bodisi znanca, bodisi tujca, doma ali na cesti pozdravljajmo na slovenskih tleh edino-le slovenski. Samo mevzaste šlape delajo drugače. Več še ob priliki! Vas pozdravlja udani »Lafidrov«.

Sv. Peter pri Vašinjah. (Pogreb.) Zanesli smo minuli teden k zadnjemu počitku posestnika g. Andreja Marko p. d. Marbeka, v Ribnici, ki je preminul po dolgi mučni bolezni v 74. letu svoje starosti. Velika množica, ki je spremila rajnega, kazala je njega priljubljenost. Prišli so ljudje od blizu in daleč skazat dragemu rajniku zadnjo čast. Pogrebnim obredom sta prisostvovala tudi č. g. župnik Kindlman iz Klostra in g. Božič iz Celovca. Ob grobu se je spomnil umrlega g. župnik Kindlman v ginljivih besedah ter ga slikal kot vzor očeta in moža, neupogljivega v svojem delu in značaju, ki je ljubil svojo domovino in ji ostal vedno zvest, kot dober kristjan in zaveden Slovenec. Zapeli so nato pevci nagrobnico »Človek glej dognanje...« — Bodi rajnemu zemljica lahka!

Kupujte pri tvrdkah, ki inserirajo v „Miru“!

Politične vesti.

Ministrski svet.

Dne 28. oktobra se je sešel skupni ministrski svet in je trajal od štirih popoldne do tri četrt na štiri jutraj, torej skoraj dvanajst ur. Pečal se je baje z bosenskim železnicami in z dogodki na Balkanu in z resnim položajem Avstrije. Pričakovati je, da bo vlada zahtevala nov kredit za armado.

Državni zbor.

Pri proračunski debati so 30. oktobra govorili poslanci Daszynski, dr. pl. Demel, Grafenauer, dr. Leo in dr. Zahradnik.

Društveno gibanje.

Podružnica »Slovenske Straže« za Marjo na Zili in okolico priredi v nedeljo, dne 10. novembra v gostilni »Pri križu« (Kreuzwirtu) na Dravi svoj letni občni zbor. Govori bodo o koroškem šolskem vprašanju in o Slomšku. Govornik pride iz Celovca. Začetek po blagoslovu proti 3. uri. K obilni udeležbi vabi vse okoličane odbor.

»Učiteljski dom« vabi svoje člane kakor vse koroške Slovence na občni zbor, ki se vrši v nedeljo, dne 24. novembra t. l., pri Trabesingerju v Celovcu. Natančni spored objavimo prihodnjič; za danes opozarjamo slovensko javnost na ta shod, kjer se bode temeljito poročalo o naših šolskih težnjah. — Odbor.

Koroški organisti! Kakor lansko leto bodo tudi letos praznovali slovenski koroški organisti praznik sv. Cecilije. Ker pa letos praznik sv. Cecilije pride na petek, 22. novembra, je odbor sklenil, da ga obhajamo dan poprej, v četrtek, dne 21. novembra. Ob 9. uri bode peta sveta maša pri Sv. Duhu v Celovcu. Pela se bode Missa »Rosa mystica« od P. Griesbacher, op. 124. Zato je ob pol osmih jutraj pevska vaja za mašo pri Trabesingerju. **Podporno društvo slov. organistov** uljudno vabi vse slovenske koroške organiste, da se udeležijo te stanovske slovesnosti in sodelujejo pri petju. Kateremu maša ni znana, si lahko pevski glas izposodi pri tajniku g. A. Prek, organistu v Borovljah. Predpoldne ob 10. uri je obč. zbor društva pri Trabesingerju. Na sporedu so govori in petje. — Odbor.

Št. Jakob v Rožu. Podružnica slovenskega šolskega društva priredi v nedeljo, 10. novembra, popoldne ob treh v dvorani »Narodnega doma« Slomškovo slavnost. Na sporedu je marsikaj lepega in poučnega, tako da nobenemu ne bo žal, ki se zborovanja udeleži. Vstopnine se ne bo pobiralo. — K obilni udeležbi vabi — odbor.

Velikovec. Društvo »Lipa« priredi v nedeljo, dne 17. novembra, mesečno zborovanje pri Krajcarju v tinjski fari točno ob treh popoldne. Na sporedu je: kratek gospodarski govor in govor o vojski na Balkanu, veseloigra »Tri sestre«, tamburanje in petje. Morda pridejo pevci tudi iz Celovca. — Odbor.

Seja Slov. kršč.-soc. zveze za Koroško se vrši v četrtek, dne 7. novembra, ob dveh popoldne v hotelu Trabesinger v Celovcu. Vabljen ožji in širši odbor in društva po zastopnikih.

Poziv na društva. Vsa društva se prosijo, da takoj vrnejo vprašalne pole, katere so prejeli od Slov. kršč.-soc. zveze v Ljubljani. Rabijo se nujno za tisk »Koledarčka«.

Ženski shod v Podljudelju se vrši v nedeljo, dne 10. novembra, ob pol štirih popoldne v »Delavskem domu«. Žene in dekleta, agitirajte za veliko udeležbo!

Žitaravas. Tukajšnja živinorejska zadržuga naroči še to jesen nekaj umetnih gnojil in sicer: Tomaževo žlindro in kajnit. Kdor ga misli kupiti, naj se obrne takoj na zadružnega tajnika Jožefa Rutarja, gostilničarja, Žitaravas. Naročila se sprejemajo tudi od nečlanov. — Načelstvo.

Dunaj. V nedeljo, dne 20. okt. se je ustanovila tukajšnja »Dekliška zveza« in bo imela redna zborovanja vsako prvo nedeljo v mesecu v prostorih »Slovenskega katol. izobraževalnega društva Straže« v VI. okraju, Webgasse 17. Vabimo vsa dekleta, da se združijo v to celoto; čim več nas bo, tem lepše bo procvitala naša novoustanovljena »Dekliška zveza«, in tem lepše uspehe bo imela. Kedor ima iz domovine sestro, prijaj-

teljico ali znanka tukaj, naj ji sporoči, kje da se narodno misleče Slovenke zbiramo. Na svidenje torej dne 3. novembra.

Izbira

je lahka, kajti kakovost odločuje.

Slast pravega :Francka:, njega jakost in lepa barva usposobljajo ga k najboljšim kavinim pridatkom, ki bo i Vas trajno zadovoljil.

Cerkvene vesti.

Imenovan je katehetom meščanske šole v Št. Vidu ob Glini č. g. J. Wulz, župni upravitelj v Lipi nad Sachsenburgom.

Prestavljen je č. g. J. Millonig, kaplan v Šmarjeti pri Volšpergu kot administrator v Šmihel pri Volšpergu, ker je ondotni župnik č. g. Engelbert Scheriau opasno zbolel.

Stalno vpokojen je po 48letnem službovanju č. g. Franc Schneider, župnik v Trebinju pri Beljaku.

Razpisana je do 6. grudna t. l. župnija Trebinj pri Beljaku; patron je knez in škof krški.

Iz Sv. Višarij. Božja pot na Sv. Višarjah se je letos pričela dne 16. maja ali na praznik Kristusovega Vnebohoda in je trajala do 6. oktobra, ali rožnenske nedelje. Oskrbovali so božjo pot č. oo. frančiškani iz provincije Sv. Križa. Zakristan je bil, kakor lansko leto, č. p. Ladislav Jeglič. V beli, sneženi plašč so bile zagrjene Svete Višarje, ko smo letos zopet prvič pozdravili višarsko kraljico. A nismo se zbalali težavne, snežene poti; navduševalo nas je zaupanje in prijetna zavest, da pojedemo k Mariji, naši materi. V snegu smo pozdravili Marijo višarsko, v snežno beli obleki, ki je krila višarski hrib in Marijino cerkvico, smo jo zapuščali in se poslavljali od višarske kraljice. Število romarjev je bilo v primeri s prejšnjimi leti znatno manjše. A temu se ni čuditi, če vpoštevamo draginjo sedanjega časa, versko mlačnost in brezbriznost ter težkoče, s katerimi je bilo združeno romanje posebno v letošnjem deževnem vremenu na Svete Višarje. Romarjev je bilo okoli 15.000. Človeka so solze oblile, ko smo videli dan za dnevom prihajati zveste in udane Marijine sinove in hčere, da se poklonijo višarski Materi božji. In kdo bi ostal brezčutnega srca, ko smo gledali zbrane krog višarske kraljice stotere in tisočere, ki so klečali pred podobo Marijino. — Toda oglejmo si nekoliko natančneje to slavno božjo pot. Izmed romarjev, ki so prihitali letos na Svete Višarje, je bila četrtina Nemcev in Lahov, tri četrtine Slovencev. Obhajil je bilo okoli 12.900. V primeri s prejšnjimi leti veliko manj. Tako je bilo n. pr. leta 1910. 21.000 obhajanih, leta 1911. 15.000. — Spovedniki so bili na Višarjah stalno 3. Ob večjih shodih 5 do 7, kakor je bilo potreba. Razun tega je prišlo na Svete Višarje počastit Mater božjo gotovo nad sto duhovnikov. Med temi je bil eden izmed prvih naš višji pastir, prevzv. knez in škof dr. Baltazar Kaltner v spremstvu mil. g. kanonika Pirkerja in vlč. g. dvornega kaplana Gusskerja. Ta dan je bilo, čeravno je bilo zelo slabo vreme, na Sv. Višarjah okrog 800 slovenskih romarjev, kar je naredilo na prevzvišenega nadpastirja jako ugoden vtis. — Navadnih procesij, ki prihajajo vsako leto redno na Sv. Višarje, je bilo 16. Med temi 5 nemških, vse druge slovenske. Največja je bila celjska procesija in slovenjegraška, najmanjša pa graška, takoimenovana »Grazer Schaar« pripeljala sta namreč vodja te procesije in nosilec križa samo eno žensko romarico. — Izrednih, nenavadnih procesij je bilo 7. Med temi 5 slovenskih in 2 nemški. Med slovenskimi se je odlikovala ona iz Podjunske doline pod vodstvom vlč. g. župnika Gabrona, ki je bil letos dvajsetkrat na

Svetih Višarjah. Pripeljali so svoje farane tudi vlč. gg.: dr. Cukala iz Podkloštra; Sadjak iz Št. Lenarta; Nagel iz Lipe; Meško iz Marije ob Zili. Bilo je skupaj nad 300 romarjev, ki so vsi z največjo gorečnostjo prejeli tudi sv. zakramente. Lepa je bila tudi procesija, katero je pripeljal vlč. g. župnik in dekan dr. Knaus iz Cerknega na Goriškem: 130 mož in fantov. Izmed nemških moramo omeniti velikansko procesijo iz Glinske doline, katero sta vodila vlč. g. mestni župnik Walcher iz Št. Vida in vlč. g. župnik Oberluggauer. Ta procesija je štela blizu 900 ljudi. Z njo je prišlo tudi 11 gospodov župnikov in kaplanov, med njimi monsignor Wohlandt s svojim krasnim cerkvenim ornatom, s katerim je zbuhal splošno zanimanje in občudovanje. Za spoved bi imeli vsi ti romarji časa in priložnosti dovolj. Bilo je 16 spovednikov na razpolago. Pa bilo jih je komaj polovico pri spovedi in pri sv. obhajilu in še izmed teh veliko Slovencev, ki so istočasno prišli na božjo pot. — Druga manjša nemška procesija je bila iz Rabelna, ki jo je vodil ondotni g. župnik dr. Plattner. Prihitali so semkaj tudi Slovenci iz stolnega mesta Dunaja, Marijina dekleška družba iz Cerknega na Goriškem, ki je štela blizu 370 deklet in otroci iz Jesenic, ki so kot pravi Marijini otroci počastili višarsko Mater božjo s tem, da so pristopili vsi k svetemu obhajilu. To so bile izredne procesije. Dan za dnevom so prihajali posamezni k Mariji višarski iskat pomoči, tako da ni bilo dneva, ko bi se ne zbirali Marijini otroci krog Marije, ki na Višarjah stanuje, v nebesih kraljuje, kakor poje ljudska pesem. Upajmo, da bo število romarjev prihodnje leto obilnejše, češčenje Marijino gorenejše, potem bo tudi Marijino varstvo mogočnejše.

Gospodarske stvari.

Tako na pašnikih v nižinah kakor v gorovju je velike važnosti gnojenje s Thomasovo moko, torej dovoz fosforjeve kisline in apna. Da zabranimo pomanjkanje krme, je neobhodno potrebno pravilno gnojenje. Tem bolj ko gnojimo pašnike s Thomasovo moko, tem gostejša bo trava in tem boljše raste krma ves čas paše.

Raznoterosti.

Ženo svoj-ga prijatelja ustrelil. V So. St. Paulu, Min., v Ameriki je ustrelil Ivan Viskič soprogo Mihaela Blažiča, ko se je ta vračala z mesta v svoje stanovanje. Morilca so odvedli v zapore. Mihael Blažič je ondi spoznal kmalu morilca, kajti ta, njegov bivši prijatelj, je zasledoval njegovo ženo, ko je bival z njo še v Chicagi in šest drugih mestih kmalu po poroki. Viskič si je hotel drugi dan končati v zaporu svoje življenje s tem, da si je zadal z nekim žebljem več ran v vrat. Radi tega so ga morali prepeljati v bolnišnico, kjer je malo upanja, da okreva.

Rojak ustrelil rojaka v Ameriki. Iz Breezy Hill, Kans v Ameriki poročajo: Tu je rojak Josip Rudman ustrelil rojaka Blaža Godina. Kroglja je bila tako močna, da je šla zadaj pri hrbtu ven. Rojak J. Rudman je že delj časa bolehal in ne dolgo tega je prišel iz Wyominga, kjer se je zdravil, zopet v Kansas in sicer, kakor je bilo videti, precej bolj trden kakor prej. Nekateri pravijo, da je rojak Josip Rudman se izjavil, da mu je rojak Blaž Godina zaval ali ga zastrupil in da je bil radi tega toliko časa bolan. Blaž Godina se je pa izjavil, da med njima ni bilo nikdar nobenega spora. Kaj je dovedlo reveža do tega čina, se ne ve, mogoče hipna blaznost. Rojaka Josipa Rudmana so zaprli.

Mlad Francoz poučuje francoski in angleški jezik. Naslov pove upravništvo »Mira« št. 43.

Volneno

blago za ženske in sukno za moške obleke, zadnje mode, razpošilja najceneje Jugoslovanska razpošiljalna R. Siermecki v Celju št. 308. Vzorci in cenike čez 1000 stvari s slik. pošt. prosto

Loterijske številke.

Praga, 23. oktobra: 39 21 47 63 17
Dunaj, 26. oktobra: 90 57 48 30 56
Gradec, 26. oktobra: 38 62 76 68 21

Tržne cene v Celovcu

24. oktobra 1912 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg				80 litr. (biren)		
	od		do		K	v	
	K	v	K	v			
Pšenica	24	—	—	—	15	36	
Rž	21	63	23	6	13	1	
Ječmen	—	—	—	—	—	—	
Ajda	—	—	—	—	—	—	
Oves	21	50	23	—	7	86	
Proso	—	—	—	—	—	—	
Pšeno	—	—	32	16	20	—	
Turščica	—	—	—	—	—	—	
Leča	—	—	—	—	—	—	
Fižola rdeča	—	—	—	—	—	—	
Repica (krompir)	6	—	7	—	3	—	
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—	
Seno, sladko	6	—	7	50	—	—	
„ kisló	4	50	6	—	—	—	
Slama	3	50	4	50	—	—	
Zelnate glave po 100 kos.	6	—	10	—	—	—	
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—	
Mleko, 1 liter	—	24	—	28	—	—	
Smetana, 1 „	—	60	1	20	—	—	
Maslo (goveje) . . . 1 kg	2	80	3	60	—	—	
Sur. maslo (putar), 1 „	2	40	3	60	—	—	
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	10	2	30	—	—	
„ „ sur. 1 „	2	—	2	20	—	—	
Svinjska mast . . . 1 „	2	20	2	40	—	—	
Jajca, 1 par	—	16	—	26	—	—	
Piščeta, 1 par	2	80	3	60	—	—	
Race	—	—	—	—	—	—	
Kopuni, 1 par	—	—	—	—	—	—	
30 cm drva, trda, 1 m ²	2	70	3	40	—	—	
30 „ „ mehka, 1 „	2	50	2	90	—	—	
Zivina	Počrez	100 kilogr.				Prignalo	Prodalo
		živa		zaklana			
		od	do	od	do		
v kronah							
Konji	—	—	—	—	—	—	—
Biki	—	—	—	—	—	—	—
Voli, pitani	—	—	—	—	—	—	—
„ za vožnjo	—	—	—	—	—	—	—
Junci	—	—	—	—	—	—	—
Krave	400	420	—	—	3	3	—
Telice	200	—	—	—	1	1	—
Svinje, pitane	—	—	—	160	168	33	33
Praseta, plemena	12	52	—	—	80	60	—
Ovce	—	—	—	—	—	—	—

Vsem znancem naznanjamo prežalostno vest, da je umrla naša ljuba, nepozabna sorodnica, gospa

Marija Mente roj. Ellmeyer

ki je 20. oktobra ob 1/2 12. uri predpoldne po dolgi in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v starosti 23 let, vdano v Gospodu za večno zaspala.

Zemelski ostanki drage rajnice so bili v četrtek 24. oktobra ob 11. uri predpoldne na katoliškem pokopališču v Stockholmu k zadnjemu počitku položeni.

Silfhyttan pri Gräsbergu, Švedsko.
Prevalje, Koroško.

Žalujoči rodbini:
Mente in Ellmeyer.

Vaše zdravje si ohranite! Oslabelost in bolečine izginejo! Vaše oči, živci, mišice, kite se okrepijo, spanec ozdravi, Vaše splošno zdravje se zopet utrdi, ako rabite pristni Fellerjev fluid z znamko „Elsa-Fluid“. Dvanajstletna za poizkušnjo 5 kron franko. Izdelovatelj samo lekarnar F. V. Feller v Stubici, Elsa trg št. 67 (Hrvatsko).

Posestvo po vredni ceni naprodaj, z novo zidano hišo, 16 oralov sveta, vse pri hiši, 6 oralov travnikov, 6 gozda v najlepši rasti, ki v 10—12 letih poplača vso kupnino; peč in ilovica za opekarno. Več pove posestnik v Dobajnici št. 4, pošta Hodiše.

Vsi, ki ste skrbni možje in očete!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost svojih otrok?

Potem pišite „Slov. Straži“ v Ljubljani po knjižico g. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju, ki se vsakomur določje popolnoma zastoj.

Slovenske občine in slovenska društva!
Spominjajte se v svojih proračunih „Slovenske Straže“!

Razglas.

A 355/11
69

Prostovoljna sodnijska dražba posestva.

Od c. kr. okrajnega sodišča v Pliberku kot razpravne oblasti po Mariji Jesch, bivši posestnici onkraj Meže, se na prošnjo dednih udeležnikov dovoli prostovoljna sodnijska dražba Obrjetanove kmetije vl. št. 9 k. ob. onstran Meže brez posetve in fund. instruktusa z izklicno ceno 15.218 K 8 v in se v to določa rok na

16. nov. 1912 ob 9. uri dop.

pri tem sodišču, soba št. 13. Ponudbe pod zgornjo izklicno ceno, ki je obenem cenjena vrednost posestva, se ne sprejemajo. Vsak dražbitelj mora položiti 10% izklicne cene, torej 1522 K v gotovini, vrednostnih papirjih ali hranilnih knjižicah.

Najvišji ponudek je položiti pri sodišču, in sicer 10% najdalje v 8 dneh po podelitvi domika, polovico ostanka do 1. decembra 1912, drugo polovico do 1. januarja 1913 je te zneske obrestovati medtem s 4 1/2%.

Dražbeni pogoji se morejo vpogledati pri sodišču v uradnih urah.

C. kr. okrajno sodišče v Pliberku, oddelek I.
dne 20. oktobra 1912.

Appelmann, I. r.

Domače mline

na umetne kamne za napravo vsake moke od K 400—, in druge za živinsko klajo od K 160— naprej, ter tudi

motorje na bencol itd.

zelo pripravne za kmetijstvo, z 3 PS, vozine prosto za K 1200— itd., parilne kotle iz pocinkane pločevine ali vlitiga železa do 600 litrov, peči za sušenje sadja, vodne in gnojnične pumpe, vodovode, posnemalnike od K 100— naprej, pluge in orale, travniščne brane, špičasto žico ter vse kmetijske stroje iz priznanih tvrdk po vnovič nižani ceni in pod ugodnimi pogoji priporoča

Josip Božič

mlinški stavbnik

pošta Grabštanj, Koroško.

Albin Novak v Sinčivasi

trgovina z manufakturnim in špecerijskim blagom ter vinom, zaloga cerkvenega olja, cementa in premoga, priporoča svojo vedno svežo zalogo ter razpošilja po železnici in po pošti izorno gorljivo cerkveno aparat-olje, à la Guillon-stenje, kadila, pristna štajerska, goriška in tirolska vina.

Za abstinence brezalkoholne pijače, kakor malinov, breskvin, hrušov in jabolčni sok.

Cene solidne, postrežba točna.

Slovinci, podpirajte „Mir“ z inseriranjem!

Po Najvisjem naročilu Njeg. c. in kr. Apost. Veličanstva

XXIX. c. kr. državna loterija

za skupne vojaške dobrodelne namene.

Ta denarna loterija, edina v Avstriji postavno dovoljena, ima 21.146 dobitkov v gotovini v skupni vrednosti 625.000 kron.

Glavni dobiček znaša

200.000 kron

Žrebanje se vrši javno dne 19. decembra 1912.

Ena srečka stane 4 krone.

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije na Dunaju III., Vordere Zollamtsstraße 7, v loterijskih kolekturah, tobačnih trafikah, davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. — Igralni načrti za kupce srečk brezplačno. — Srečke se pošiljajo poštne prosto.

Od c. kr. ravnateljstva loterijskih dohodkov (oddelek za državne loterije).

Vs m. na katere vpliva izprememba vremena in temperature

in vsled tega trpijo na skrninastih in protinovitih bolečinah ter ozeblinah, se priporoča, da so obveščeni o

CONTRHEUMAN-U

Isti olajšuje in pomiruje bolečine, odstranjuje otekline, da postanejo členi zopet gibčni.

1 škatlica za 1 krono se dobiva skoro v vsaki lekarni. Prospekte pošilja izdelovatelj.

lekarnar B. Fragner

PRAGA, Mala stran št. 203, vogal Nerudove ulice,

kakor tudi proti predplačilu K 1-50
1 škatlico, K 5—5 škatlic, K 9—10 škatlic franko.

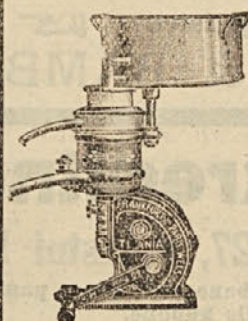
Pozor na ime izdelka in izdelovatelja. Dobiva se v Celovcu v lekarnah „Pri angelu“, Pavel Hauser, Viktor Hauser, H. Gutt.

Železne peči, šparherde, kotle, kuhinjsko posodo in mesoreznice, nadalje žage, pile in sekire, vedno sveži portland- in roman-cement, traverze, stavbene potrebščine in sploh vso železnino kupite dobro in poceni pri tvrdki

Franc Sadnikar

trgovina z železnino v Celovcu, Burggasse št. 7 (zraven „Hotel Moser“).

Titania brzoparilniki za živinsko krmo

z odklopljivim obodom, čisto iz kovanega železa in jeklene pločevine so zajamčeno neporušni. Najmanjša uporaba kuriva, najhitrejše napravlanje pare, najkrajše parenje, slaba krma zopet porabna

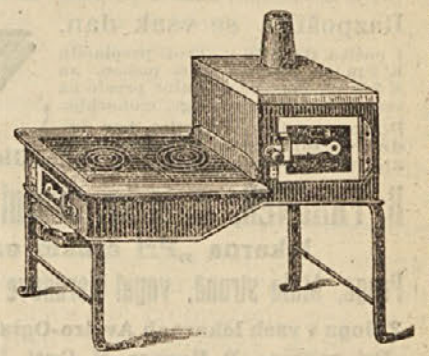
Titania centrifuge, v sestavi, trpežnosti in natančnosti v posnemanju neprekošene.

Štroyi za sojanje, za obračanje sena, senene grablje itd. najboljše kakovosti.

Titania tovarna, Wels št. 196, Zg. Avstrijsko.

Zastopstva povsod!! — Pošljamo na poizkušnjo. Plačevanje na obroke rado dovoljeno. Prospekti, spričevala zastoj. Zastopniki se iščejo povsod.

Pozor!

U zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Razlaganje cerkvenega leta (Slovenski Goffine).

Priredil msgr. Valentin Podgorc.

Mehko vez. K 4—, za družnike K 3—, po pošti 40 vinarjev več. — Trdo vez. K 5-40, za družnike K 4—, po pošti 40 vinarjev več.

OZNANILO.

Tvrdka Bratje Tavčar & Co. je postavila v Celovcu kraj tovarnega kolodvora **parno žago.** Imenovana tvrdka to je plohe v vsaki količini, tudi na kupuje les, vozove, (plohi se sprejemajo od 12 cm debeline naprej), smrekove, borove, mecesnove kakor tudi vsake vrste gozde. — Kdor želi natančnejših pojasnil, naj vpraša na žagi.

Bratje Tavčar & Co., Celovec.

Zoper oslovski kašelj kakor tudi zoper bronhitide in emfizem

in druge bolezni na dihalnih organih že leta vedno bolj uporabljajo gospodje zdravniki prijetno okusni

THYMOMEL SCILLAE

dragocen in gotovo učinkujoč izdelek.

Besedna znamka zava:ovana.

Lajša krčeviti kašelj, zmanjšuje njegovo ponavljanje, pospešuje njegovo razslizanje in pomirjuje kašelj ter odstranjuje težko dihanje.

1 steklenica 2-20 K. Po pošti proti predplačilu 2-90 K pošilja franko 1 steklenico, 7— K 3 steklenice, 20— K 10 steklenic. Ne dajte si usiljevati nadomestnih sredstev.

Povprašajte pri svojem zdravniku.

Izdelovanje in glavna zaloga v

B. FRAGNER-jevi lekarni,

c. kr. dvoritega dobavitelja,

PRAGA-III., št. 203.

Pozor na ime izdelka,

izdelovatelja in var-

stveno znamko.

Dobiva se v Celovcu v lekarnah: „Pri angelu“, Pavel Hauser, Viktor Hauser, H. Gutt.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

4 1/2 %

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

4 1/2 %

'Slovenska Straža' v Ljubljani

želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na Slov. Stražo v Ljubljani.

VINO istersko, dalmatinsko, goriško vino

(Teran, Opolo, Lisa, Vipavec).

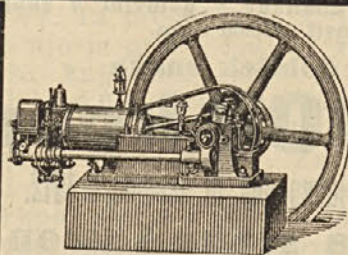
Specialna vina, sladka, garantirano naravna:
REFOŠKO, - REFOŠKAT, - MUŠKAT.

Trgovina z vinom **Jos. KOFLER**
na veliko in na drobno
BELJAK, Perau-cesta št. 1. Telefon 123.

Lastna tovarna ur v Švici

1887
Zahtevajte „JUBILEJNICENIK“ zastonj

1912
Fr. Čuden, Ljubljana.

Vsak strokovnjak
Vam pove, da so
orig. Otmar-motor
stabilen ali nepremaklj. in
poljedelski stroji
iz tovarne

C. Prosch, Celovec,

imejtelja brata inženirja Prosch, najboljši in
najzanesljivejši v obratu.

Zahtevajte specialne kataloge in obiske inženirja!

Zimske barhente!

Kdor rabi dobre in pristnobarvne zimske barhente, flanele za srajce in drugo perilo, lanene in bombažaste kanafase, ceфирe, platno, inlet, brisače, rjuhe, zimsko blago za dame in gospode, žepne robce in druge tkanine, naj se obrne zapu na kršćansko tvrdko

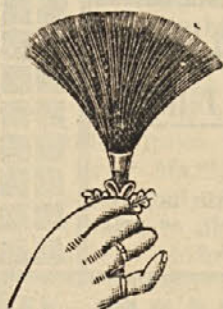
Jaroslav Marek ročna tkalnica št. 39
v Bistrem pri Novem mestu ob Met. Češko.

Vzorec se pošilja zastonj in pošt. prosto.

V zalogi imam tudi veliko množino ostankov zimskega barhenta, flanele, kanafasa itd. in razpošiljam v zavojih po 40 m za 18 kron, prve vrste za 20 kron, najfinejše vrste za 25 kron franko po povzetju. — Od ostankov se vzorec ne pošilja. — Flanelne ali ceфирne srajce za gospode po K 1.80, 2.20, 2.60, 3. in 4. — Odjemalcem najmanj 6 srajce pošljem poštne prosto. — Pri naročilu zadostuje oznamba obsega vratu. — Dopisuje se slovensko.

Ivanovo posestvo

1 3/4 ure oddaljeno od Celovca, v slovenskem kraju, ki obsega vsega sveta 64 oralov, med temi 38 oralov gozda in gore s sečnim lesom za 8000 kron, drugo je 25 let staro mladje, vse na lepem kraju; drugih 26 oralov obstoja iz dobro rodovitnih travnikov in lepo arondiranega polja; pri posestvu je mlin, dobro zidana dva skednja, obokan hlev, živa voda v hlevu in pred kuhinjo, trije dobri vrti z imenitnim sadjem, je zaradi bolezni in družinskih razmer za primerno ceno naprodaj. Vknjiženo ostane lahko 5000 kron. Pojasnila daje posestnik **Janez Kopajnik** pod. Ivan v Strančičah, p. Žihpolje, Koroško.

Kupna prilika!

Zajamčeno pristna

jelenova brada

velik krasoten izvod

temna, tenka dlaka, košata, s pristnim, zelo lepim naravnim robom, 16 cm dolgost dlake, s starosrebrnim oklepom, z jelenovim premakljivim obročem in vijakom **samo 6 K.** Redka skupaj **prilika!**

Samo 6 K.

Razpošilja po povzetju izdelovatelja gamsovih brad

L. Fenichel, Dunaj IX., Altmüttergasse 3/109.

Edino slovensko narodno podjetje

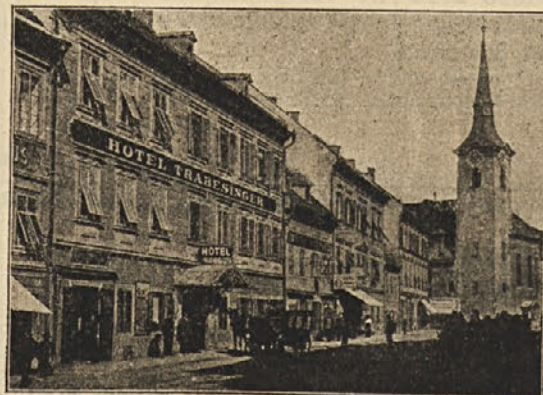
Hotel Trabesinger

— v Celovcu, Velikovaška cesta št. 5. —

Podpisani voditeljci hotela **Trabesinger** se vljudno priporočata vsem velečenjenim slovenskim in slovanskim gostom, ki prenočujejo ali za več časa ostanejo v Celovcu. V hotelu se dobe lepe, snažne sobe po primerni ceni; nudi se izborna kuhinja in zajamčeno pristna in dobra vina iz Slovenskih goric. Na razpolago je tudi kegljišče poleg senčnatega vrta. V hotelu **Trabesinger** dobite vsak dan, posebno pa v sredah, prijetno slovensko družbo. — V poletnem času pričakuje na kolo dvoru gostov domači omnibus. Slovenski romarji in romarice, ustavljajte se samo v edini slovenski gostilni »Hotel **Trabesinger**« v Celovcu, kjer boste vedno dobro postreženi.

Za mnogobrojen obisk se priporočata voditeljci hotela

Lojzika in Pepca Leon.

Nujno je potrebno

varstvo vsake rane, da se ista vsled okuženja ne razširi v težko ozdravljivo.

Že 40 let se je izkazalo mečilno vlačno mazilo, takozvano praško domače mazilo kot zanesljivo sredstvo za obvezo. To obvaruje rane, olajšuje vnetja in bolečine, hladi in pospešuje zaceljenje.

Razpošilja se vsak dan.

1 pušica stane 70 v. Proti preplačilu K 3-16 se pošljejo štiri pušice, za K 7- pa 10 pušic poštne prosto na vsako postajo avstro-ogr. monarhije. Pozor na ime izdelka ter izdelovatelja, ceno in varstveno znamko. Pristno le po 70 vin.

Glavna zaloga:

B. FRAGNER, c. in kr. dvorni dobavitelj
lekarna „Pri črnem orlu“

Praga, Mala strana, vogal Nerudove ulice št. 203.

Zaloga v vseh lekarnah Avstro-Ogrske, v Celovcu »Pri angelu«, P. Hauser, H. Gutt, Vikt. Hauser.

KUPUJTE „SLOVENSKA PRATIKA“

vedno le najboljšo in najcenejšo pratio z imenom

za katoliško ljudstvo 37. letnik Varstvena znamka Sv. Jožef

Založna tvrdka **KLEINMAYR & BAMBERG** v LJUBLJANI.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 8.000.000.

Rezervni fond čez K 800.000.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 %** od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavčlje. Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Sapljetu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in ekspozitura v Gradežu. Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8.— za komad. Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanj na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.